

Missä nyt mennään - esteettömyystyön tilannekatsaus

Helsinki 20 vuotta esteettömyyden edistäjänä –seminaari 24.11.2022
Esteettömyysasiamies Pirjo Tujula

Helsinki

Helsinki kaikille – projekti 2002 - 2011

- Esteettömän rakentamisen SuRaKu-ohjeet
- Katualueita koskevat tyyppipiirustukset, sisältäen esteettömyyskriteerit
- Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma
- Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat
- Esteettömyystuotteiden tuotekehitys, erityisesti luiskareunatuen kehittäminen
- Esteettömyyssymbolit
- Helsinki kaikille - internetsivut

Esteettömän rakentamisen ohjeet (SuRaKu)

- Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman perusta.
- Invalidiliiton Esteetön Suomi – palkinto 2011.
- Vapaasti kaikkien kuntien, yhteisöjen, suunnittelijoiden, rakentajien ja kunnossapitäjien käytettävissä.
- Kriteerit, joiden avulla ulkotilojen esteettömyyttä arvioidaan sekä ohjekortit, joiden avulla kriteerejä sovelletaan.
- Päivitetty 2008 ja 2022.

Käyttäjälähtöisyys ja yhteistyö 1 / 2

- Käyttäjälähtöisyys ja yhteistyö sidosryhmien kanssa toiminnan perusta ja lähtökohta.
- Kaikki kehitetyt strategiat, ohjeet ja tuotteet tehty ja testattu yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Mitoituksen perustana pyörätuolin kääntymistila, muussa suunnittelussa selkeys sekä kompastumis-, putoamis- ja törmäysvaaran estäminen.
- Käytettävyydessä huomioitu myös iäkkäät, lyhytkasvuiset henkilöt ja lapset (esim. oven avaamisen helppous, oven vedin, automaatit).
- Joissakin tuotteissa voidaan painottaa erityisesti tietyn käyttäjäryhmän tarpeita (esim. kohokartat).

Käyttäjälähtöisyys ja yhteistyö 2 / 2

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma

- esteettömän Helsingin perusta.
- kaupunginhallitus hyväksyi 14.11.2005.
- velvoittaa kaupungin toimialoja ja laitoksia edistämään helppoa kulkua ja sujuvaa toimintaa.
- edellyttää, että kaikki julkiset kohteet rakennetaan ja kunnostetaan esteettömiksi.
- jakaa yleiset alueet kahteen esteettömyystasoon, erikois- ja perustasoon.

Esterin avajaiset 1.6.2007

Esteetön penkkisarja

- Esteetön penkkisarja sisältää katu- ja viheralueille suunnitellun peruspenkin sekä metsäisille puistoalueille suunnitellun metsäpenkin.

Toiminnan vaikuttavuuden arviointi 1 / 2

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019

- Arvioinnin pääkysymys oli, onko rakennetun ympäristön esteettömyys toteutunut kaupungin tavoitteiden mukaisesti.
- Johtopäätökset:
 - Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten mukaiset tavoitteet ovat enimmäkseen toteutuneet. Helsingin kaupunki on tehnyt valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävää esteettömyyteen liittyvää työtä, kuten valmistellut esteettömyysohjeistukset rakennetun ympäristön esteettömyyden varmistamiseksi ja laatinut palvelukartan esteettömyystiedon tarjoamiseksi.
 - Arvioinnin perusteella esteettömyysnäkökulma otetaan hyvin huomioon rakennetun ympäristön suunnitteluvaiheessa, mutta ei aina lopputarkastuksissa.
 - Esteettömyystyöryhmä seuraa esteettömyyttä, mutta sille ei ole nimetty raportointitahoa.

Toiminnan vaikuttavuuden arviointi 2 / 2

- Toimialoilta, palvelukokonaisuuksista ja tietyistä palveluista puuttuvat esteettömyyskysymyksistä vastaavat yhteyshenkilöt, jotka myös voivat vaikuttaa esteettömyyden toteutumiseen.
- Myöskään vammaisjärjestöjen kanssa toteutettua esteettömyyskoulutusta ja perehdytystä ei ole järjestetty viime aikoina.
- Käyttäjiä, esimerkiksi vammaisjärjestöjen edustajia, ei käytetä riittävästi kokemusasiantuntijoina tai palvelujen testajana.

Kansainvälisyys

- EU:n komission Access City Award – kilpailussa hopeaa 2015 ja 2022

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset

- Päivitetyt esteettömyyslinjaukset hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 27.6.2022.
- Esteettömyyslinjaukset 2022–2025 korvaavat kaupunginhallituksen vuonna 2012 hyväksymät esteettömyyslinjaukset sekä Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman vuosille 2005–2010.
- Esteettömyystyöryhmän tärkein työkalu.
- Vastuujakotaulukossa määritelty linjauksien toteutusaikataulu, vastuutaho ja mittari.
- Viisi painopistealuetta:
kaavoitus ja liikennesuunnittelu, rakennukset, yleiset alueet, asuinympäristö ja palvelut.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 1/3

Ulkoalueet

- Tavoitteellisen esteettömyyden taso määritelty esteettömille reiteille kaupunkitasoisesti, hyödynnetään suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa.
- Katualueita koskevat tyyppipiirustukset (SuRaKu-ohjeet huomioitu), sisältää myös pysäkit.
- Kaupunkitilaohje: puistot, ulkoilureitit, luontokohteet, leikkipuistot ja –paikat.
- Esteettömien erikoistason leikkipuistojen verkosto ja kriteerit määritelty.
- Asemien ympäristöjen esteettömyysohjeisto Sujuva.info, ohjeet visualisoitu, ohjeistoa voi hyödyntää myös muilla erikoistason alueilla.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 2/3

Rakennukset

- Hankkeissa käytetään lähtökohtana ympäristöministeriön Esteetön rakennus ja ympäristö – julkaisua.
- Kaupungilla on suunnitteluohjeet esteettömyyden toteutumiseksi Helsinki kaikille-sivustolla.
- Ohjeiden päivitys koulujen ja päiväkotien sekä uimahallien osalta valmistui vuonna 2020. Induktiosilmukkaopas on päivitetty 2022.
- Esteettömän wc:n ja pesutilan opas yhdessä Invalidiliiton kanssa.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvä ohjeistaa hankkeen suunnittelijat noudattamaan edellä mainittuja ohjeita.

Minkälaisia esteettömyystyökaluja Helsingillä on esteettömyyslinjausten eri osa-alueilla 3/3

Palvelut

- palvelukartan esteettömyyssovellus
- pysäkkikuulutukset julkisissa liikennevälineissä
- matalalattiainen Artic-raitiovaunu: käyttäjätestaukset yhdessä vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa
- Helsinki kaikille – sivusto (suomi, ruotsi, englanti), uudistettu sivusto avataan 2022
- esteettömät symbolit
- esteettömyysvideot yhdessä Invalidiliiton ESKE-keskuksen kanssa
- esteettömyyssanakirja

YK:n vammaissopimus ja rakennetun ympäristön esteettömyys : Tulevaisuuden lainsäädäntö- ja ohjaustarpeet

- Raportissa ehdotetaan tarkennuksia säännöksiin ja uutta lainsäädäntöä. Nykyinen lainsäädäntö ei huomioi riittävästi aistiesteettömyyttä, julkisten ulkotilojen säännökset puuttuvat ja matkaketjujen esteettömyys on puutteellista.
- Esteettömyyttä tulee kehittää muulloinkin kuin korjausrakentamisessa.
- Lainsäädännön valmistelussa käyttäjät on otettava mukaan prosessiin alusta saakka.
- Asenteisiin vaikuttamista, koulutusta ja toteutumisen valvontaa on lisättävä, jotta esteettömyys tulee huomioiduksi koko rakentamisen ketjussa suunnittelusta toteutukseen ja kunnossapitoon.
- Lisäksi sertifioituja esteettömyysasiantuntijoita tulee kouluttaa.
- Sanktioita tarvitaan vain, jos kannustimet eivät toimi.

Kiitos!

Pirjo Tujula
Esteettömyysasiamies

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Hallinto- ja tukipalvelut
PL 58200 (käyntiosoite Työpajankatu 8)
00099 Helsingin kaupunki

Puh. 09 310 38410, 040 505 6059

- pirjo.tujula@hel.fi
<https://www.hel.fi/helsinkikaikille/fi>